

Beretning 2025

I beretningsperioden er 2 medlemmer med stor betydning for vores forenings arbejde gået bort. Søren Skøt, som var aktiv for foreningens genopstående og formand i perioden 1996 – 2003 og medlem af bestyrelsen frem til 2005. Søren Skøt var en særdeles aktiv formand og medvirken til gennemførelsen foreningens fredningssager.

Jacob Norholt var igennem årene og til det sidste vores kritiske revisor og ivrige støtte i bestyrelsens arbejde.

Vi mindes deres indsats med taknemmelighed. Æret være deres minde!

Efter generalforsamlingen den 27. april 2024 konstituerede vi os i bestyrelsen som følgende:

Maria Fangel forsætter som bestyrelsens sekretær.

Mette Mønster er kasserer

Flemming Bülow Bestyrelsesmedlem og deltager i arbejdsgruppen omkring Nyhedsbladet.

Birgit Veje Søndergaard. Bestyrelsesmedlem og foreningens repræsentant og formand i Bevaringsudvalget og Bygningsforbedringsudvalget, samt redaktør på vores nyhedsbrev. Via vores medlemskab af Bevaringsudvalget har hun også en plads i dommerpanelet om Randers Kommunes arkitekturpris.

Ebbe Marxen: Ebbe Marxen valget umiddelbart efter generalforsamlingen hvor han ikke var på valg, at udtræde af bestyrelsen. Dette skete i god orden, om end med bestyrelsens store beklagelse. Herom lidt flere ord senere.

Lars Malmstrøm bestyrelsesmedlem og med i arbejdsgruppen omkring vores nyhedsblad.

Hanna Christensen: Genindtrådte som suppleant i bestyrelsen ved Ebbes udtræden og fortsatte i arbejdsgruppen omkring nyhedsbladet og med i Fondens bestyrelse.

Jette Husum: Aktiv Suppleant og deltager i bestyrelsesmøderne

Jan Nørskov Jørgensen: Formand med næsen i de forskellige grupper. Suppleant i Bevaringsudvalget og bestyrelsesmedlem sammen med Hanna i Fonden. Derudover deltager i fokusgruppen omkring Projektet Flodbyen Randers.

Vi er pt. 82 medlemmer i foreningen, heraf også flere nytilkomne i beretningsperioden. Vi vil naturligvis gerne være flere. Uden medlemmer er der jo ingen forening. Så hermed også en opfordring til alle vores medlemmer om at prøve at hverve nye medlemmer der viser samme interesse i foreningens formål.

Møder og aktiviteter:

I beretningsperioden har vi afholdt 5 bestyrelsesmøder, 4 møder i Bevaringsudvalget samt Bygnings- og forbedringsudvalget. 6 møder i Fonden og 1 møde i fokusgruppen omkring projektet Flodbyen Randers. Desuden har vi deltaget i 2 fokusgruppemøder om kommunens nye Arkitekturpolitik.

Derudover har der været møder med kommunen om afslutning af projektet omkring Iguanabryderne og om problemerne med Tinghuspladsen.

Derudover har vi været inviteret til at holde foredrag om vores forening i Randers Rotary klub.

Vores medlemsaktiviteter startede den 13. maj med en byvandring i Tøjhushavekvarteret. Vores medlemmer Bent Olesen og Peter Ilsvard gav os en unik rundvisning med udgangspunkt i egne oplevelser gennem deres opvækst og som beboere i kvarteret. Under rundvisningen og vores guiders fortællinger fik vi også lejlighed til at besøge en af kvarterets lejligheder. En rigtig hyggelig aften med deltagelse af 29 medlemmer og gæster. Stor tak til Bent og Peter.

Den 28. august var der udflugt til Lyshøj Mølle. Møllen, som vi præsenterede i 2014 for de frivillige møllersvendes store engagement med restaureringen af møllen.

10 år senere fremstår møllen nu i det ydre som da den blev til i 1890'erne.

Et fantastisk arbejde, som vi fik lejlighed til at udforske med egne øjne. Det krævede en del fysisk formåen af de 25 deltagere for at se hele møllen. Også i højden. En dejlig og lærerig aften.

Den 15. januar inviterede vi til filmaften her i Sct. Mortens Menighedshus. Filmen vi skulle se var "Det Gule Palæ" der omhandlede flytningen og renoveringen af den gamle kontrolpost på Københavns banegård, kendt fra Olsenbande-filmen "Olsenbanden på Sporet". Desværre tilmeldte kun 8 medlemmer sig ud over bestyrelsen. Forrige år besluttede vi i bestyrelsen, at mindst 10 medlemmer ud over bestyrelsen skulle være tilmeldt et arrangement, før vi gennemførte. Da dette ikke var tilfældet, aflyste vi arrangementet.

I bestyrelsen har vi i de senere år haft fokus på kommunens vedligeholdelse af grønne områder og naturen. Der sker mange positive tiltag fra kommunens side bl.a. Justesens Plæne, Storkeengen og resten af Gudenå-deltaet vest for byen, men mange grønne områder lider af kraftig beskæring og manglende oprydning så dele fremstår som "Vild med vilje". Ligeledes står mange af de gamle alleer står tandløse p.g.a. manglende genplantning. Vi har henvendt os til Miljø- og teknik vedr. genplantning af bl.a. vejtræer. Vi har fået et henholdende svar med velvilje men manglende økonomi.

Planudvalget har nu godkendt, at Miljø- og Teknik arbejder videre med en ny strategi for de grønne områder og naturen i kommunen, hvor man arbejder med et begrebet "Præg"

Vi omtalte det i vores seneste nyhedsblad. Vi bad udvalget om, at komme i aften og fortælle om deres tanker, men de ville helst vente til efteråret eller først på vinteren. Vi følger op!

Mange af kommunens bevaringsværdige bygninger lider stadig af dårlig vedligeholdelse og er i fare for nedrivning. Nogle af de bevaringsværdige bygninger som vi har fokus på er, Valsemøllen, Helstedgård og Handskefabrikken stadig er i spil. Indtil videre står sagerne lidt i stampe. Valsemøllen på grund af at lejemaal i naboejendommen faktisk har sammenhængende lokaler i Valsemøllen, hvilket gør en evt. nedrivning af Valsemøllen problematisk. Projektet omkring Helstedgård står ligeledes i stampe på grund af pengemangel. De respektive ejere har nu kastet håndklædet i ringen, og begge ejendomme er nu sat til salg. Vi holder øje!

Vi forsøger at gøre husejere, beslutningstagere og kommunens politikere opmærksomme på værdien af at bevare bygningskulturen for fremtiden, og at det

faktisk ikke er bæredygtigt af rive bygninger ned og bygge nyt i stedet. Dette gør vi dels gennem vores deltagelse i kommunens Bevaringsudvalg, som er rådgivende for kommunens øvrige udvalg og Bygnings- og Forbedringsudvalg, der har mulighed for at støtte bevaringsværdige bygninger økonomisk.

En redningskrans kan være, at der bliver udarbejdet en bevarende lokalplan for en bygning eller et kulturmiljø. Med en bevarende lokalplan kan kun et flertal i byrådet give tilladelse til en evt. nedrivning. Kommunen arbejder i øjeblikket på at udarbejde flere lokalplaner, og det er jo positivt. I den forbindelse er vi igennem vores deltagelse i Bevaringsudvalget blevet inviteret til 2 møder med politikkerne i Planudvalget, hvor vi fik lejlighed til at orientere politikkerne om kriterierne for bevaringsudvalget og Bygnings- og forbedringsudvalgets rådgivning og mulighed for økonomisk støtte til bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer samt vigtigheden af udarbejdelse af bevarende lokalplaner, som for eksempel de kulturmiljøer som "De nedre byer" udgør langs Randers Fjord.

Det kniber fra kommunens side at holde øje med og gribe ind, hvis en ejer af en bevaringsværdig bygning laver ændringer på bygningen uden at søge om og få tilladelse til det først. Mange ejere ved faktisk ikke, at de ejer en bevaringsværdig ejendom, så dels kan vi hjælpe kommunen med at holde øje og informere, og dels er vi i Bevaringsudvalget i gang med, på hvilken måde vi kan informere husejerne og ejendomsmæglerne om reglerne omkring bevaringsværdige huse.

Kommunen er desuden i gang med at udarbejde en ny lokalplan for Randers midtby og har vedtaget en ny arkitekturpolitik for hele kommunen. I den forbindelse har vi været inviteret til at deltage i 2 fokusgruppemøder og vi har afgivet et høringssvar. Vi har inviteret den nye Planchef, der har sagt ja til at komme og fortælle om planerne for bevaringsområdet senere på året.

Shellgrunden og Trangstræde/ Østergrave.

Byrådet har nu vedtaget at sende en ændring af kommuneplanen og lokalplanen for området omfattende et byggeri på Shell-grunden og et boligbyggeri langs Trangstræde ved rutebilstationen i høring. Ændringen af kommuneplanen medfører, at bygningshøjden på Shell-grunden ændres fra 4 etager til 9 etager altså en bygning, der bliver 37 m. høj. Dette har fra start afført flere protester og fra vores side 2 læserbreve i dagspressen med titlen "Skal vi have et nyt Århus Ø" og "Er kvalitetskravene til Flodbyprojektet blot luftkasteller?". Projektet har også været omtalt i dagspressen flere gange. Vi er imod et sådant byggeri med den højde på det sted. Byggeriet vil være uden harmoni med overgangen mellem den gamle bystruktur og de planlagte lavere byggehøjder i Flodby-projektet. Flodbyen Randers P/S er bygherre på dette projekt og bygherre på en stor del af byggeriet i Flodbyen Randers. Flodbyen Randers P/S har efter vores møder i 2022 og 2023. Møder vi havde i samarbejde med Randers kunstforening og Randers Kunstmuseum, nedsat et kvalitetsråd med bl.a. den verdensberømte byplanlægger Jan Gehl. Kvalitetsrådet skal rådgive omkring arkitekturen og byplanlægningen af Flodbyprojektet, men det er ikke muligt for byrådet må få oplyst kvalitetsrådets mening om byggeriet på Shell-grunden!!

Jan Gehl har dog adspurgt i en artikel sagt "at hvis han var blevet spurgt havde han haft en mening"!!

Vi er imod og vil indgive et høringssvar. Høringsperioden slutter 30. maj.

Svaneapoteket, der er fredet, er et smertensbarn i bybilledet, men som vi er blevet informeret, er både Slots- og Kulturstyrelsen og kommunen i tæt dialog med ejeren om betingelserne for frigivelsen af de midler, der ligger til et projekt. Vi håber og holder øje, men indtil videre er der ikke sket noget.

A pro pos fredet hus har vi anmeldt ejeren af den fredede ejendom på hjørnet af Rådhusstræde og Houmeden for ulovlig skiltning på facaden af hjørnebutikken, til Slots- og Kulturstyrelsen. Vi har fået bekræftelse på, at de har modtaget vores anmeldelse, men har pt. ikke hørt mere. Siden hen har butikken fået ny lejer, der nu har opsat et nyt lysskilt over indgangsdøren. Intet er altså sket. Vi laver en ny henvendelse til Slots- og Kulturstyrelsen.

Tinghuspladsen omkring Iguanbryderne er et andet smertensbarn. Vej og Trafik gennemførte i 2023 en indretning af pladsen med skilte, striber og reflekspulleter, der totalt ødelagde hele ideen med placeringen af Iguanbryderne. Efter flere avisartikler, hvor beboerne og vi protesterede, blev der arrangeret et dialogmøde mellem kommunen, beboerne og vores forening. Resultatet blev, at vi sammen med beboerrepræsentanter blev inviteret til deltagelse i en idegruppe omkring Tinghuspladsen. Den 15. maj havde vi møde med vejafdelingen. Fra vores forening deltog Henri Amsler, Ebbe Marxen og undertegnede. Vi fastholdt vores ønske om, at pladsen fremstår som en stor åben plads uden pullerter og vejstriber, og at der trafikalt skulle herske færdselslovens almindelige vigepligt, som det har gjort i årtier uden problemer, samt at de op stregede parkeringsbåse lige op af Iguanbryderne blev fjernet.

Som et resultat af mødet blev pullerterne og parkeringsbåsene fjernet. Dog ikke 100 procent, hvilket medførte at der stadig blev parkeret lige op af Iguanbryderne.

Efter vi igen har henvendt os, har vejafdelingen besluttet, at Tinghuspladsen fremover bliver en stor parkeringszone, hvor der kun må parkeres i de opmærkede parkeringsbåse. Dette vil der blive skiltet med ved alle indkørslerne til pladsen og at der, efter ønske fra beboerne ligeledes bliver fartbegrænsning på pladsen. Vejstriber og "hajtænder", som i øvrigt ikke bliver respekteret, bliver i første omgang ikke fjernet. (Kommunen fattes penge). Den nye skiltning vil blive opsat i slutningen af denne måned.

Iguanbryderne: I 2024 er det endelig lykkedes at få afsluttet projektet og en 100 procent overdragelse til Randers Kommune. Efterreparationer og ekstraarbejde har trukket projektet i langdrag og dermed afslutningen af det endelige regnskab. Det sidste vender jeg tilbage til senere.

Nyhedsbladet.

Vores Nyhedsblad og hjemmeside er en vigtig mulighed for at formidle til medlemmerne. Vi vil også gerne formidle nogle af de fortællinger om spændende bygninger og kvarterer i Kommunen. Vi har tidligere skrevet om nogle af byens gamle arkitekter og deres bygninger, men vi ved ikke alt, der rører sig eller har rørt sig, så her vil jeg opfordre til, at hvis nogle af medlemmerne, ligger inde med sådanne fortællinger, at skrive til os, det vil gøre vores blad endnu mere spændende.

Og så er der stadig plads til endnu flere besvarelser på vores konkurrencer i bladet.

Fremtiden:

I en kommune som Randers, hvor der er en rivende udvikling på godt og ondt i byggeriet, ser vi det som utroligt vigtigt af agerer vagthund overfor hvad investorer og beslutningstagere i kommunen kan finde på at gøre ved vores by og kommune. Derfor ser vi det som vigtigt, at vi gennem vores deltagelse i bevaringsudvalget, Bygningsforbedringsudvalget og Fonden til bevarelse af gamle bygninger i Randers Kommune og gennem pressen, kan rådgive og måske påvirke udviklingen med fokus på bevaring af den bygningskultur, der gør Randers til en homogen kommune at bo i. Vi ser det også vigtigt af vi er til stede i de fokusgrupper omkring Flodbyen Randers og Randers nye arkitekturpolitik. Vi ser det også som afgørende, at vi i vores forening sammen kan dyrke vores fælles interesse for by og omegn gennem foredrag og arrangementer. Her vil jeg gerne opfordre jer medlemmer til at komme med ideer. Vi vil gerne have endnu flere forslag til spændende arrangementer fra jer. Kom med ideerne. Koster de penge, kan vi eventuelt søge fonde og andre der har penge til formålene.

Det har igen været et ekstra spændende år. En kæmpe tak til bestyrelsen for at vi sammen har løftet opgaverne i årets løb. En stor tak til medlemmerne for jeres opbakning, speciel tak til vores bladuddelere, der trodser vejr og vind og spare os mange penge til porto. Tak!